

УДК : 338.45:330.332:005.551

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ**Крилов Д.В., к.е.н.***Запорізький національний університет*

У статті розглянуті існуючі підходи вчених до виокремлення принципів побудови організаційно-економічного механізму. Проаналізовано та визначено роль принципів у процесі побудови організаційно-економічного механізму на підприємстві. Висвітлено авторський підхід щодо визначення принципів формування організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту, які були поділені на первинні і вторинні. Обґрунтовано зміст первинних та вторинних принципів формування організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту, які є основними правилами при розробці механізму, прийнятті управлінських рішень. Використання первинних принципів дозволяє організувати процес формування організаційно-економічного механізму, визначити компоненти даного механізму. У свою чергу, дотримання вторинних принципів дає змогу встановити взаємозв'язок між елементами механізму, здійснювати контроль за виконанням обов'язків персоналом, підтримувати злагодженість та безперервність роботи механізму.

Ключові слова: інвестування, інвестиційний проект, інвестиційна діяльність, організаційно-економічний механізм, принципи, первинні та вторинні принципи

UDC: 338.45:330.332:005.551

MAIN PRINCIPLES OF FORMATION THE ORGANIZATIONAL-ECONOMIC MECHANISM OF THE INVESTMENT PROJECT REALISATION AT THE INDUSTRIAL ENTERPRISE**Krylov D.V., PhD in Economics***Zaporizhzhya national university*

The existing scientific approaches to determination the principles of an enterprise's organizational-economic mechanism have been analyzed in the article. Special role of these principles has been proved. The author's approach to determination the principles of organizational-economic mechanism of investment project implementation, has been shown. The author proposes to divide these principles onto primary and secondary ones. The contents of the primary and secondary principles of formation the organizational-economic mechanism of realization the investment project, which are the main rules during designing a mechanism and decision-making stage, has been proved. The usages of primary principles allow to organize the process of formation the organizational and economic mechanism and to determine its components. The compliance with the secondary principles allows establishing the relationship between the elements of the mechanism, to monitor the execution of duties by staff, to maintain the coherence and continuity of mechanism operation.

Keywords: investment, investment project, investment activity, organizational-economic mechanism, principles, primary and secondary principles

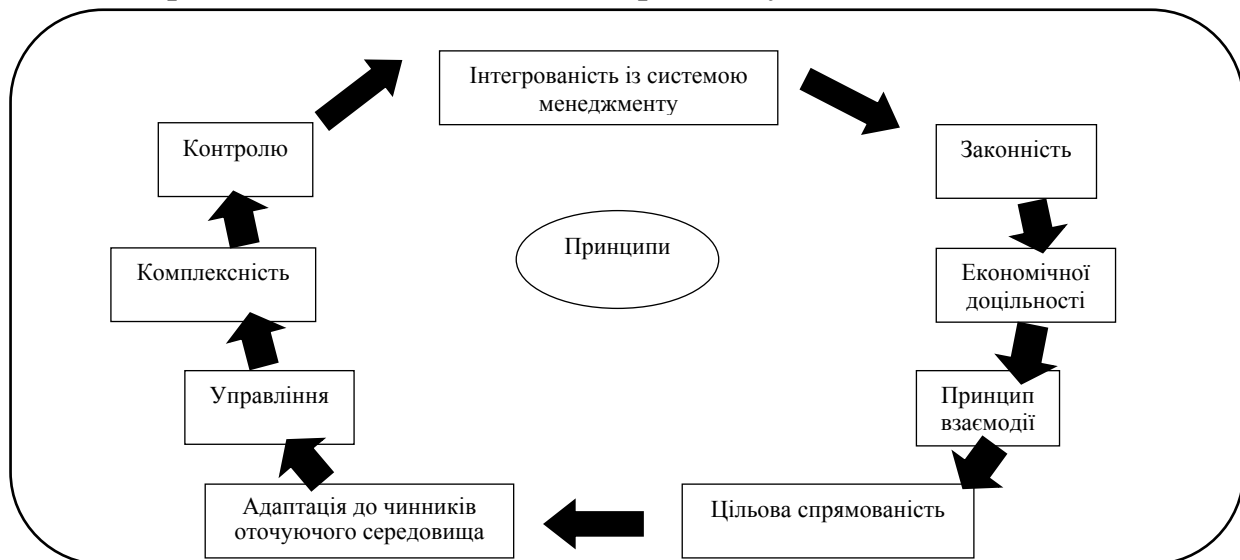
Актуальність проблеми. Ринкова економіка України, загострення економічних проблем, дестабілізація відносин з міжнародними представництвами, загострення конкурентної боротьби на міжнародному ринку, зниження інвестиційної активності країни та підприємств, неприбутковість сформованих інвестиційних проектів, зменшення обсягу інвестиційних ресурсів вимагають формування ефективного організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту. Основою організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту є взаємодія органів державної влади, чіткість та послідовність прийняття рішень, контроль за діяльністю промислових підприємств, державне фінансування, зацікавленість іноземних інвесторів в реалізації інвестиційного проекту. Організаційно-економічний механізм є ефективним лише за умови взаємодії всіх складових елементів, що сприятиме досягненню очікуваного ефекту. Передумовою підвищення ефективності організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту є визначення принципів і функцій, які відіграють вагомий роль у його розробці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади змісту та сутності принципів побудови організаційно-економічного механізму проаналізовані в працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед науковців вагомий внесок у дослідження принципів функціонування організаційно-економічного механізму здійснили такі науковці: Кришан О.Ф., Мейта В.І., Балацкий О.Ф., Голишева Є.О., Колобова В.В. та Захарова О.В. Існує безліч підходів до класифікації принципів та функцій організаційно-економічного механізму, але більшість з них є досить формальними, недостатньо конкретними та відсутній перелік принципів саме для реалізації інвестиційного проекту на промислових підприємствах.

Метою статті є дослідження існуючих підходів вчених до виокремлення принципів побудови організаційно-економічного механізму, аналіз ролі принципів у процесі побудови організаційно-економічного механізму на підприємстві, визначення переліку принципів формування організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту, розкриття змісту первинних та вторинних принципів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідженнями, направленими на формування принципів організаційно-економічного механізму у сфері інвестиційної діяльності, присвячені роботи: Вишницька О.І., Колобова В.В., Захарова О.В., Кришан О.Ф., Крейдич І.М., Наконечна О.С.

Група авторів, Мейта В.І. та Балацкий О.Ф. [2; 11, с. 17] вважали, що передумовою ефективного та раціонального впровадження організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою є використання сукупності принципів, які зображені на рис. 1. На нашу думку, дотримання зазначених принципів створить умови щодо формування ефективної системи управління на підприємстві, спрямованості підприємства на досягнення поставлених завдань та на врахування загроз, ризиків оточуючого середовища, налагодження взаємодії органів державної влади і керівників підприємства, підвищення контролю за виконанням поставлених завдань, забезпечення високого рівня безпеки економічного розвитку.

*Рис. 1. Принципи організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою підприємства
Згруповано автором за [2; 11, с. 17]*

На думку Голишевої Є.О. до основних принципів управління споживчим капіталом можна віднести: принцип дотримання ділової етики; принцип врахування інтересів учасників процесу; принцип інноваційного розвитку; принцип управління персоналом; принцип автоматизації [6]. Отже, запропоновані принципи допомагають налагодити формування організаційно-економічного механізму, спрямовані на підвищення його ефективності, що дозволить налагодити фінансовий розвиток підприємства.

Ущатовський К.В. та Костін Ю.Д. у своєму дослідженні визначили принципи організаційно-економічного механізму управління персоналом на підприємстві, які дозволяють досягти підвищення дієвості механізму та налагодження системи управління персоналом за

умови використання мотивації та винагород [4; 14, с. 52-53]. До принципів, які використовуються при формуванні організаційно-економічного механізму було віднесено:

1) принцип узгодженості який базується на визначенні можливих проблем, конфліктів, труднощів та пошук шляхів щодо їх вирішення;

2) принцип системності. Відповідно до даного принципу організаційно-економічний механізм є цілісною системою, яка складається із сукупності взаємопов'язаних елементів;

3) принцип адаптивності полягає у тому, що підприємство у процесі своєї діяльності зазнає негативного впливу факторів оточуючого середовища і тому пристосовується до цих змін;

4) принцип синергії дозволяє підвищити ефективність функціонування організаційно-економічного механізму за умови здійснення незначних змін на рівні підрозділів чи за умови покращення умов роботи персоналу.

Вишницька О.І. [5, с. 61] розглянула принципи формування організаційно-економічного механізму управління екологічно орієнтованими інвестиційними проектами, які зображені на рис. 2.

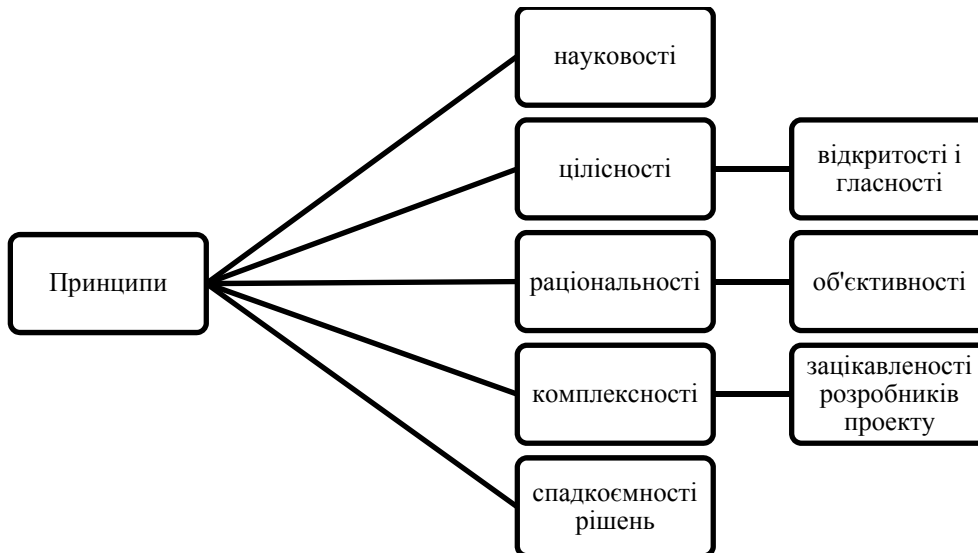
Рис. 2 Принципи організаційно-економічного механізму управління екологічно орієнтованими інвестиційними проектами

Джерело: [1; 5, с. 61]

Організаційно-економічний механізм дозволяє задовольнити інтереси учасників проекту, раціонально використати інвестиційні ресурси, досягти поліпшення еколого-економічної ефективності підприємства, регіону, країни за умови дотримання наведених принципів.

Кришан О.Ф. [9, с. 105-106] проаналізував принципи формування організаційно-економічного механізму прийняття інвестиційних рішень, які дозволяють налагодити роботу та підвищити ефективність діяльності підприємств машинобудування шляхом прийняття раціональних управлінських рішень (рис. 3). Отже, зазначені принципи відіграють вагомую роль у розробці комплексного, ефективного механізму.

Ми вважаємо, що в процесі формування та розробки організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного капіталу промислового підприємства слід розробляти та дотримуватися принципів, що сприятиме визначенню та взаємодії складових елементів і підвищенню ефективності даного механізму.

*Рис. 3 Принципи організаційно-економічного механізму прийняття інвестиційних рішень
Джерело: [9, с. 105-106]*

На підставі проведеного дослідження, було запропоновано принципи організаційно-економічного механізму, оскільки на даний момент ще не сформовано групи принципів які б використовувалися при формування механізму реалізації інвестиційного проекту. Запропоновані принципи були поділені на первинні та вторинні, які є основними правилами при розробці механізму, прийнятті управлінських рішень, оскільки забезпечують послідовність та чіткість дій при формуванні організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту, сприяють підвищенню ефективності механізму, досягненню сформованих цілей. Використання первинних принципів дозволяє організувати процес формування організаційно-економічного механізму, визначити компоненти даного механізму. У свою чергу, дотримання вторинних принципів дає змогу встановити взаємозв'язок між елементами механізму, здійснювати контроль за виконанням обов'язків персоналом, підтримувати злагодженість та безперервність роботи механізму. До первинних принципів було віднесено (рис. 4):

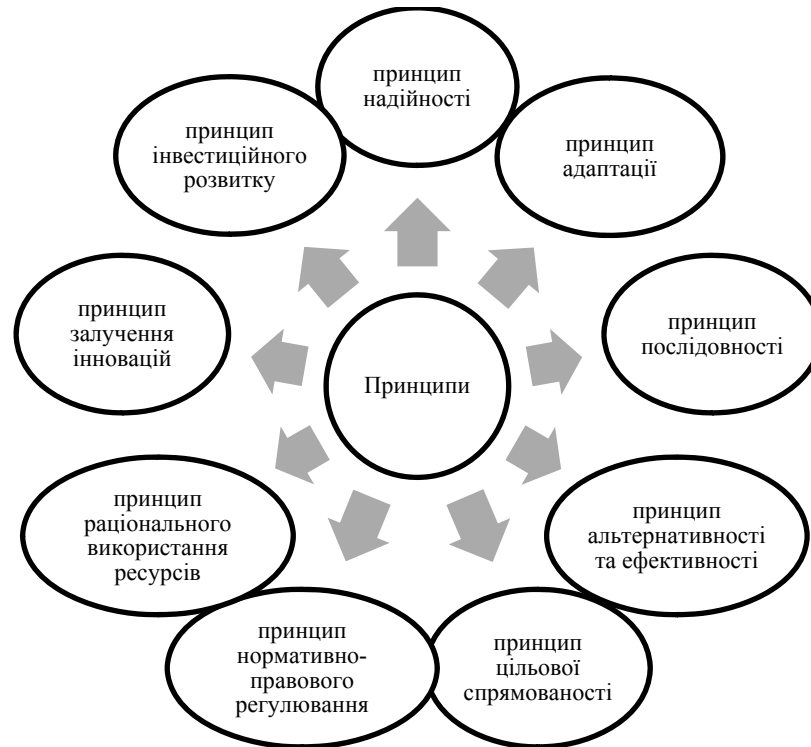

Рис. 4 Первинні принципи організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту на промисловому підприємстві

Розроблено автором за [3, с. 104-106; 4; 5, с. 61; 6; 7, с. 139-140; 8, с. 16; 9, с. 105-106; 10, с. 43-44; 11, с. 17; 12; 13, с. 223-224; 14, с. 52-53]

2) принцип залучення інновацій. Успішне функціонування, безпека економічного розвитку, рівень конкурентоспроможності промислових підприємств залежать від рівня впровадження новітнього обладнання, активності нововведень, обміну досвідом з високотехнологічних галузей, що дозволяє виробляти якісну, інноваційну продукцію відповідно до потреб споживачів;

3) принцип альтернативності та ефективності на основі порівняння варіантів розвитку і вибору більш ефективного, прибуткового напрямку розвитку інвестиційного проекту;

4) принцип послідовності організаційно-економічного механізму базується на поетапному визначенні проблем, пошуку шляхів їх вирішення, раціональному прийнятті управлінських рішень, оцінці досягнутих результатів шляхом врахування змін оточуючого середовища;

5) принцип цільової спрямованості організаційно-економічного механізму, тобто основою функціонування даного механізму є досягнення поставлених завдань, цілей та порівняння фактично отриманих результатів із запланованими;

6) принцип адаптації до загроз інвестиційного ринку, чинників макро- та мікросередовища. Варто відзначити, що визначення загроз, можливих ризиків, дозволяють підприємству адаптуватися до їх негативного впливу, розробити способи їх ліквідації;

7) принцип надійності. Цей принцип вимагає від організаційно-економічного механізму РПІ формування чіткої цілей, завдань, розробки послідовності дій, здійснення короткострокового планування;

8) принцип нормативно-правового регулювання – дотримання при реалізації механізму чинного законодавства держави, вдосконалення підприємством власної системи стандартів і нормативних положень щодо здійснення інвестиційної діяльності відповідно до загальнодержавних нормативів;

9) принцип раціонального використання ресурсів для налагодження роботи організаційно-економічного механізму, що дозволить реалізувати інвестиційний проект та налагодити інвестиційну діяльність підприємства. До вторинних принципів нами було включено (рис. 5):

Рис. 5 Вторинні принципи організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційного проекту на промисловому підприємстві

Розроблено автором за [3, с. 104-106; 4; 5, с. 61; 6; 7, с. 139-140; 8, с. 16; 9, с. 105-106; 10, с. 43-44; 11, с. 17; 12; 13, с. 223-224; 14, с. 52-53]

1) принцип взаємодії учасників інвестиційного проекту на основі врахування інтересів іноземних інвесторів, органів державної влади та керівників підприємства. При формування організаційно-економічного механізму слід враховувати, що учасники проекту можуть мати різні цілі. Дотримання даного принципу дозволяє налагодити взаємодію між

учасниками інвестиційного проекту, узгодити їх цілі, задовольнити їх інтереси, виявити можливі протиріччя та конфлікти, визначити способи їх вирішення, підвищити ефективність та тривалість дії проекту за умови справедливого ведення бізнесу підприємством, дотримання нормативного законодавства, прозорості документації, відсутності надмірного контролю з боку органів державної влади, зацікавленості інвесторів;

2) принцип професіоналізму експертної групи. Підвищення кваліфікації, проходження курсів підготовки, залучення професіоналів з-за кордону дозволяють розробити ефективний організаційно-економічний механізм реалізації інвестиційного проекту та використати його на підприємстві;

3) принцип корегування та контролю. Контроль здійснюється на кожному етапі організаційно-економічного механізму з метою перевірки своєчасності виконання поставлених завдань. Крім того, за умови ефективності роботи персоналу передбачається використання стимулів, але також впроваджуються штрафні санкції за умови порушення умов роботи;

4) принцип управління експертною групою ґрунтується на ефективності та справедливості. Цей принцип організаційно-економічного механізму включає: здійснення раціонального розподілу повноважень; використання стимулів до праці у вигляді винагороди; визначення міри відповідальності за результати роботи; формування корпоративного духу та єдності працівників;

5) принцип комплексності та системності. За даним принципом організаційно-економічний механізм реалізації інвестиційного проекту є цілісною системою, яка може функціонувати лише за умови злагодженої роботи складових елементів, взаємодії всіх етапів, що дозволить ефективно організувати роботу, досягти поставленої мети;

6) принцип безперервності. Цей принцип відображає потребу у постійному удосконаленні організаційно-економічного механізму РІП з метою залучення інвестиційного капіталу, реалізації нових інвестиційних проектів, підвищення фінансової стабільності підприємства;

7) принцип взаємодії складових елементів організаційно-економічного механізму, який базується на змінності економічних, технічних, фінансових параметрів, змінності чинників інвестиційного ринку з метою обміну інформаційними даними та досягнення цілей механізму;

8) принцип гласності, відповідно до якого всі учасники експертної групи мають доступ до необхідних інформаційних джерел, проектна команда має право контролювати даний механізм та працівники можуть брати участь в обговоренні доцільності впровадження проекту і отримувати інформацію щодо результатів реалізації проекту.

Висновки. Таким чином, у процесі формування організаційно-економічного механізму важливе значення мають первинні та вторинні принципи, яких слід дотримуватися в процесі прийняття управлінських рішень. Одночасно використання запропонованих принципів дозволить не лише забезпечити злагодженість, безперервність функціонування організаційно-економічного механізму, але й сприяти реалізації інвестиційного проекту з метою отримання соціально-економічного ефекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андреева Н. Н. Экологически ориентированные инвестиции: выбор решений и управление: [монография] / Н. Н. Андреева. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2006. – 535 с.
2. Балацкий О. Ф. Принципы и сущность управления региональным социально-экономическим развитием / О. Ф. Балацкий // Социально-экономический потенциал региона: [монография] / под общ. ред. О.Ф. Балацкого. – Сумы: Университетская книга, 2010. – С. 83–94.
3. Ванієва А. Р. Організаційно-економічний механізм формування та розвитку туристично-рекреаційного потенціалу території / Ванієва А. Р. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – №3(23). – С. 103–106.
4. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навч. посіб. / В. А. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 420 с.
5. Вишницька О. І. Формування організаційно-економічного механізму управління екологічно орієнтованими інвестиційними проектами [Електронний ресурс] / О.І. Вишницька // Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка. – 2011. – № 3. – С. 58–63. – Режим доступу до журналу: <http://visnyk.sumdu.edu.ua/ua/arhiv/2011.html>.
6. Голишева Є. О. Принципи формування організаційно-економічного механізму управління споживчим капіталом промислового підприємства [Електронний ресурс] / Є. О. Голишева // Ефективна економіка . – 2012. – №7. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1294>.

7. Горбачова О. М., Родіонов П. Ю. Формування організаційно-економічного механізму управління інформаційною діяльністю авіапідприємства [Електронний ресурс] / О. М. Горбачова, П. Ю. Родіонов // Економіка і регіон. – 2014. – № 2. – С. 137–142. – Режим доступу до журналу: <http://eir.pntu.edu.ua/>.
8. Крейдич І. М., Наконечна О. С. Концепти реалізації механізму інноваційно-інвестиційного забезпечення стійкого розвитку промислових підприємств [Електронний ресурс] / І. М. Крейдич, О. С. Наконечна // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – №7. – С. 14–16. – Режим доступу до журналу: <http://www.investplan.com.ua/>.
9. Кришан О. Ф. Принципи побудови організаційно-економічного механізму прийняття інвестиційних рішень [Електронний ресурс] / О. Ф. Кришан // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – №6. – С. 105–107. – Режим доступу до журналу: <http://www.investplan.com.ua/>.
10. Кухта П. Основні принципи та послідовність прийняття управлінських рішень в обґрунтуванні доцільності реальних інвестицій підприємств [Електронний ресурс] / П. Кухта // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – Вип. 136. – С. 41–45. – Режим доступу до журналу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/fonds/visnyk/poshuk.php3>.
11. Мейта В. І. Формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою підприємницької діяльності [Електронний ресурс] / В. І. Мейта // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 27. – С. 15–19. – Режим доступу до журналу: <http://ecj.oa.edu.ua/collections/%E2%84%96272014>.
12. Мірошниченко О. Ю., Карюк В. І. Етапи формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / О. Ю. Мірошниченко, В. І. Карюк. // Ефективна економіка. – 2012. – № 2. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>.
13. Українець А. І. Принципи формування механізму інноваційного розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств / А. І. Українець // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Проблеми економіки. – 2009. – №640. – С. 219–225.
14. Ущатовський К. В., Костін Ю. Д. Проблеми удосконалення організаційно-економічного механізму управління персоналом на електроенергетичних підприємствах [Електронний ресурс] / К. В. Ущатовський, Ю. Д. Костін // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2011. – № 2(84). – С. 51–56. – Режим доступу до журналу: <http://eee.khpi.edu.ua/issue/view/1156>.